

DISCURSUL DE URĂ ȘI INSTIGARE LA DISCRIMINARE

În spațiul public și în mass-media
din Republica Moldova

PERIOADA 2018-2021

DATE GENERALE

Din anul 2017, **Asociația Promo-LEX** monitorizează manifestarea discursului de ură, instigare la discriminare și alte forme de intoleranță în spațiul public și în mass-media din Republica Moldova.

În perioada 2018-2019, **Promo-LEX** a realizat monitorizarea generală a fenomenului discursului de ură, iar în perioada 2020-2021, acest tip de discurs a fost monitorizat doar în context politic și electoral.

Fișa tematică prezintă date cantitative cu privire la discursul de ură și instigare la discriminare, colectate de **Asociația Promo-LEX** în perioada 2018-2021.

Rapoartele de monitorizare cuprind date cantitative și calitative cu privire la manifestarea discursului de ură în perioadele electorale pentru:

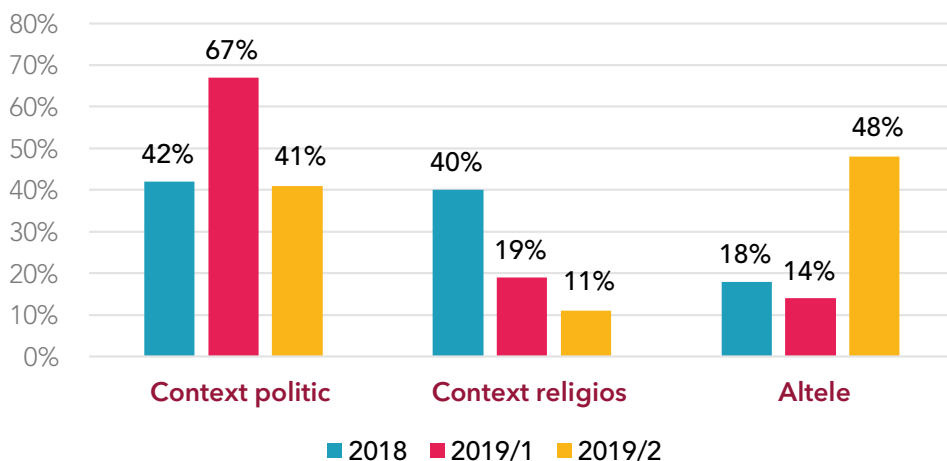
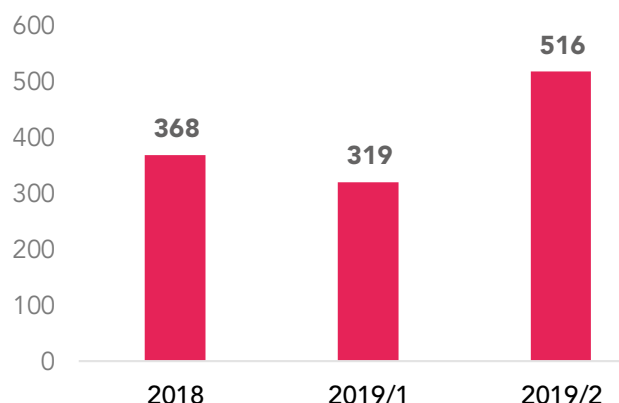
- Alegerile locale noi din mun. Chișinău, 2018
- Alegerile parlamentare, 2019
- Alegerile locale generale, 2019
- Alegerile prezidențiale, 2020
- Alegerile parlamentare anticipate, 2021

TENDINȚE

De la 2 cazuri noi de discurs de ură pe zi în 2018 la 4,2 cazuri noi/zi - în 2019

Monitorizarea generală a discursului de ură și instigare la discriminare, în perioada 2018-2019, a evidențiat o dinamică îngrijorătoare.

În funcție de contextul politic și social, ura poate escalada față de aproape oricare grup social.

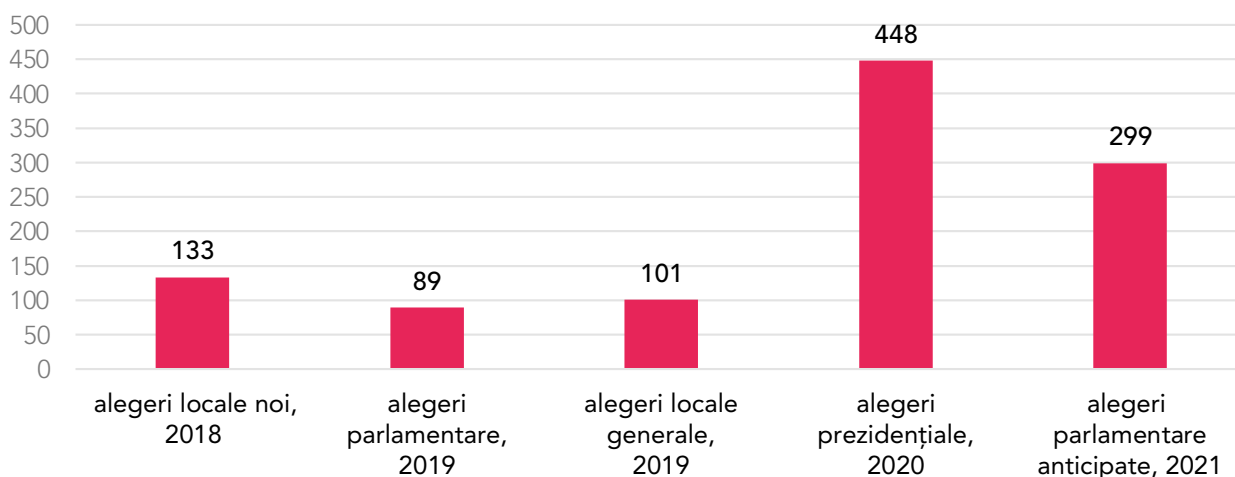

Contextul politic favorizează apariția cazurilor de discurs de ură și instigare la discriminare.

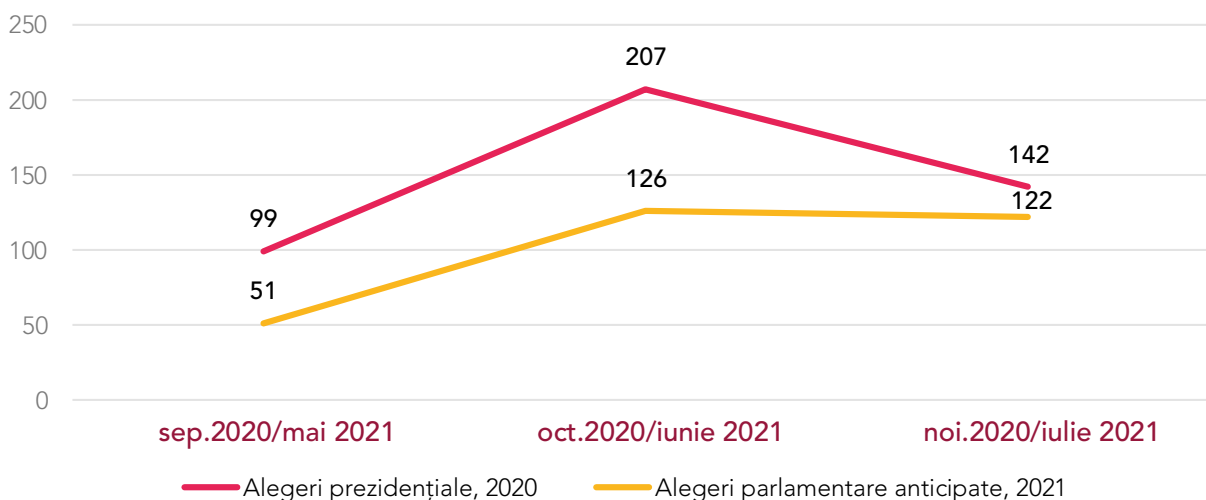
O parte din cazurile identificate în acest context, s-au manifestat în perioadele electorale.

În ultimele 4 campanii electorale, retorica electorală a fost dominată de mesaje intolerante

Discursul de ură în context electoral a devenit un instrument de „promovare” și de „mobilizare a susținătorilor politici” utilizat atât de către concurenți electorali, cât și de către politicieni, membri de partid, lideri de opinie, jurnaliști etc.

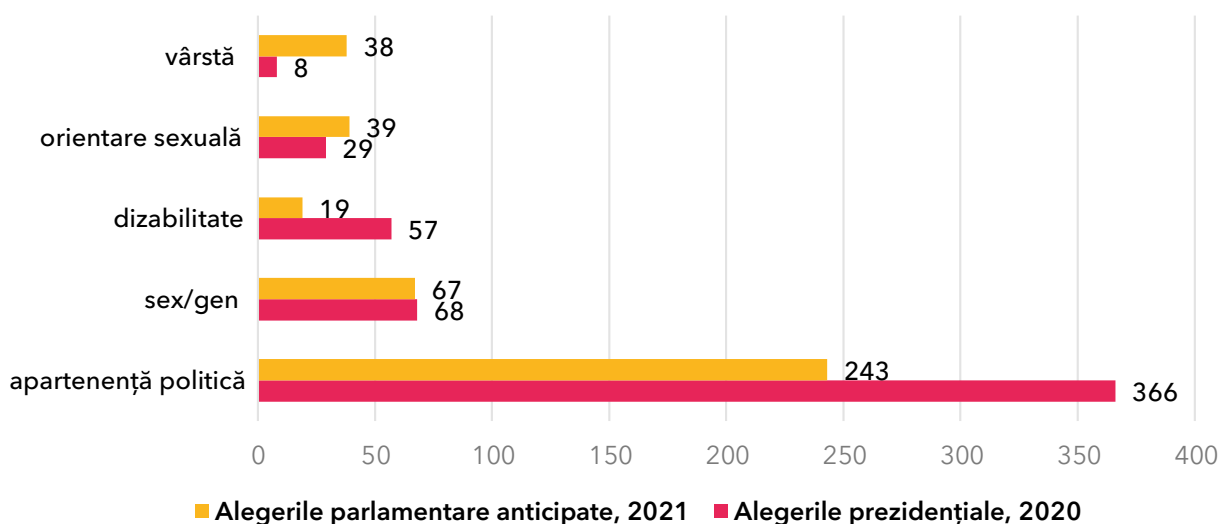

Datele monitorizării au demonstrat faptul că dinamica discursului de ură crește în perioadele pre-electorale și electorale și descrește odată cu încheierea acestora.

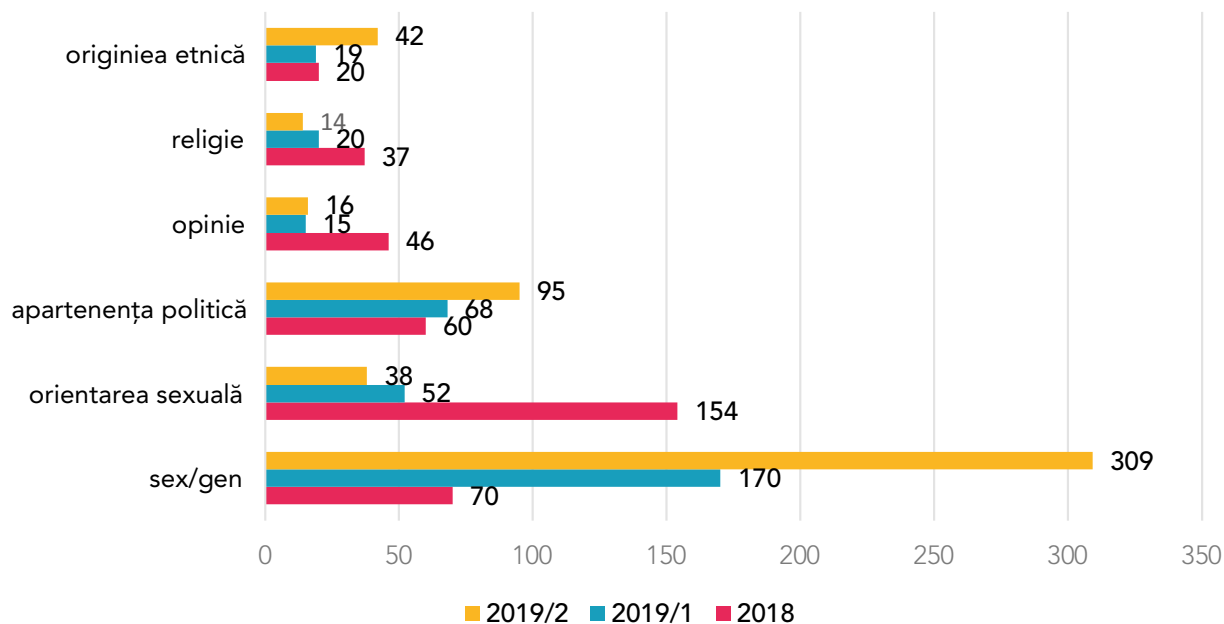

Cel mai des discursul de ură are la bază criteriile apartenența politică, sex/gen și orientare sexuală

Utilizarea acestui tip de discurs în perioadele electorale evidențiază lipsa culturii dialogului politic și utilizarea retoricii electorale bazată pe mesaje intolerante, stereotipuri și prejudecăți. În perioadele electorale, criteriile care au stat la baza discursurilor de ură au fost: apartenența politică, sex/gen, dizabilitate, orientare sexuală și vârstă.

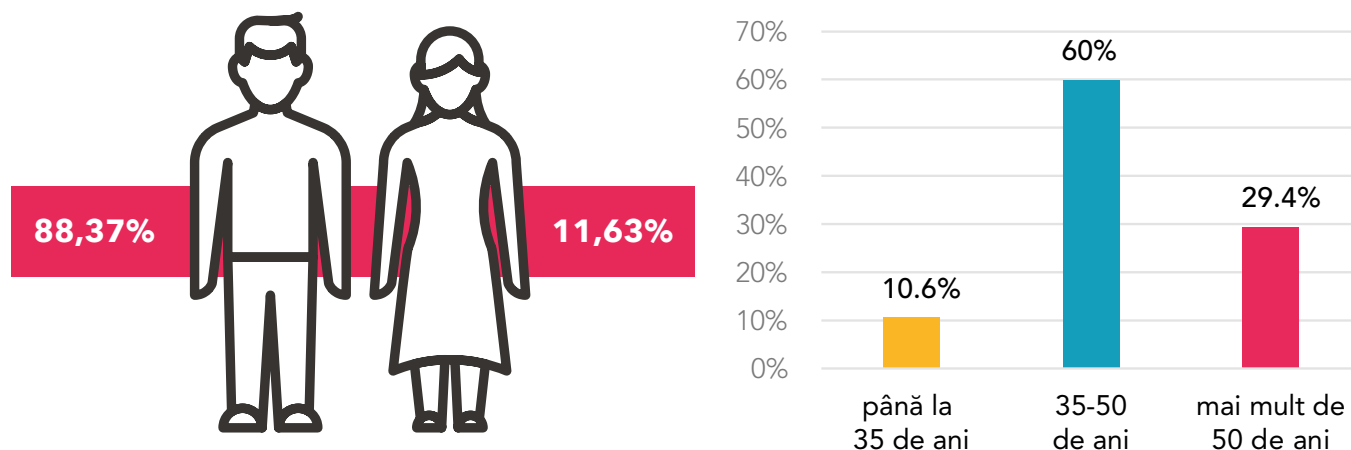

În perioada 2018-2019, în funcție de contextul social și politic, lista criteriilor s-a modificat, însă criteriile apartenență politică, sex/gen și orientare sexuală au rămas în topul acesteia, așa cum se poate vedea în graficul de mai jos.

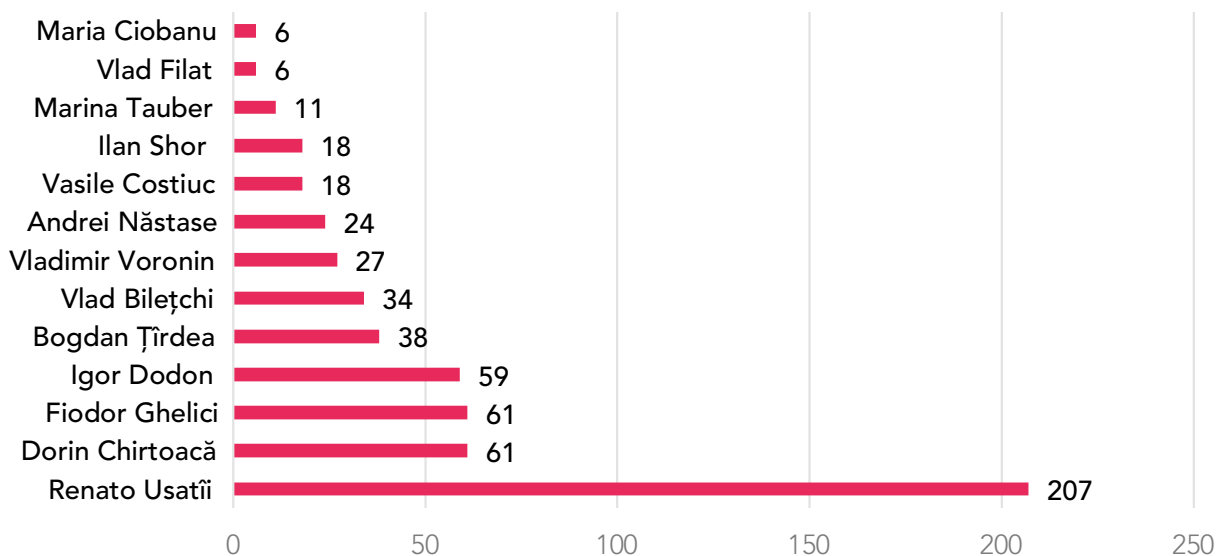

AUTORI ȘI GRUPURI AFECTATE

Cel mai des, autori ai discursului de ură sunt bărbații, cu vârsta cuprinsă între 35-50 de ani.

În perioadele electorale, dar și în afara acestora, politicienii, liderii de opinie, activiștii și jurnaliștii sunt printre cei care promovează stereotipuri și prejudecăți, instigă la discriminare și violență și răspândesc intoleranța în societate. În perioada 2018-2021, cel mai des discursul de ură a fost utilizat de către Renato Usatîi, Dorin Chirtoacă și Fiodor Ghelici.

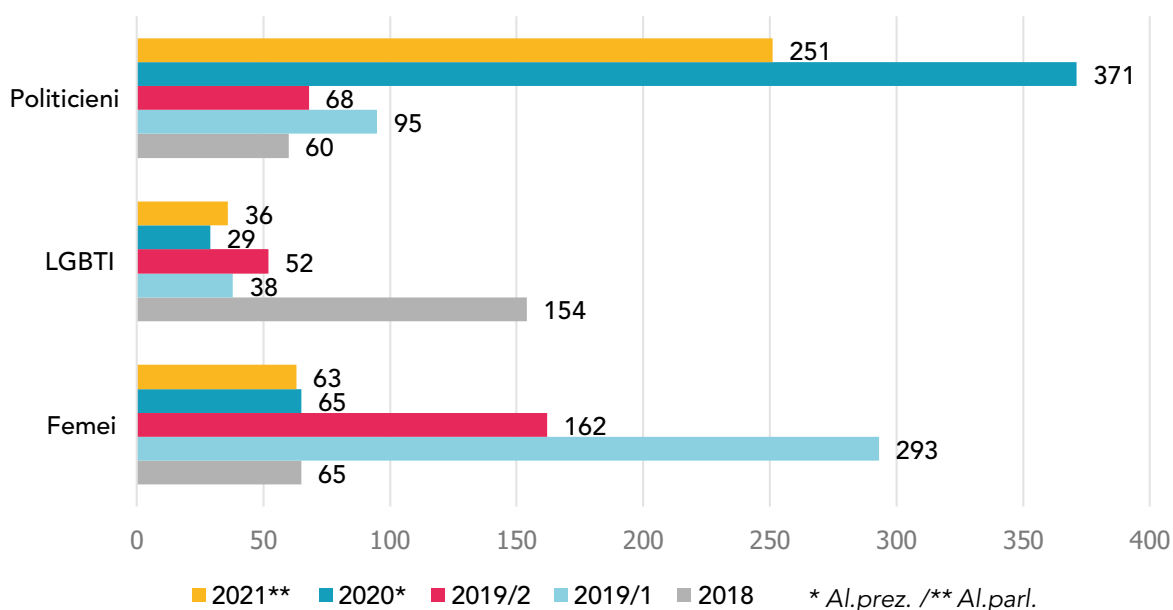
1 din 7 deputați ai actualului Parlament a utilizat discurs de ură

În noul Parlament al Republicii Moldova, ales în urma alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, au acces inclusiv reprezentanți ai partidelor politice care au utilizat discurs de ură și mesaje intolerante în spațiul public și în mass-media în ultimii trei ani.

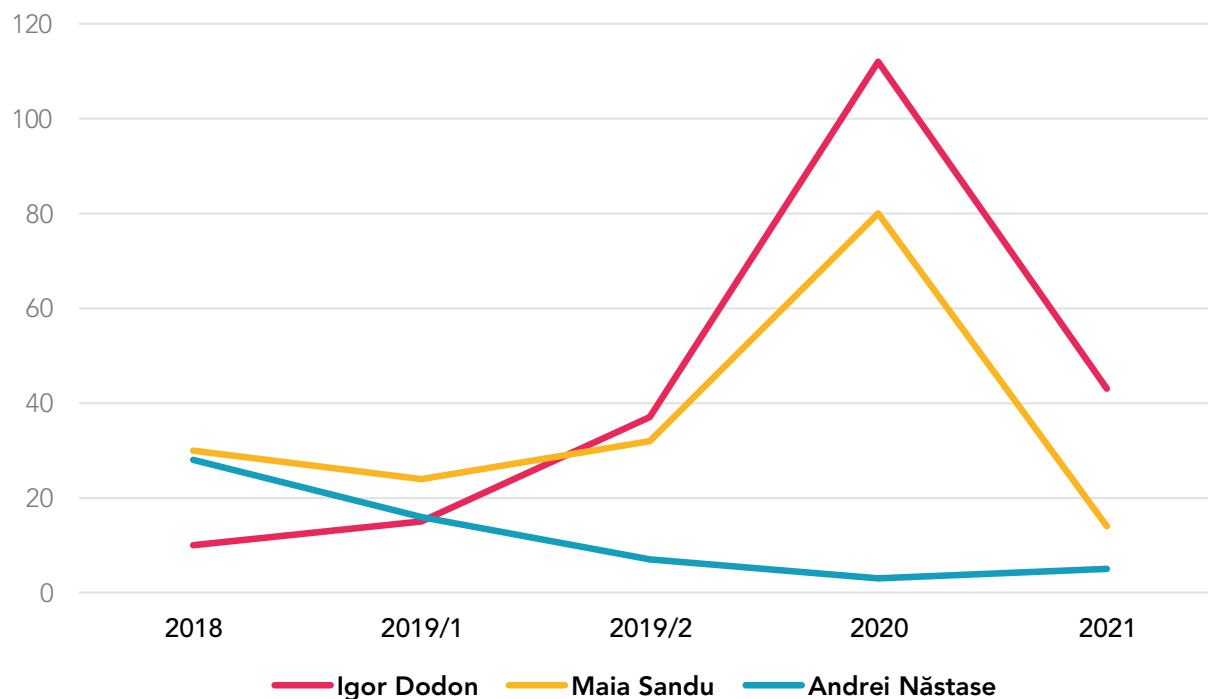
În ultimii 3 ani, politicienii, femeile și persoanele LGBTI au fost cel mai des afectați de discurs de ură

În funcție de context și circumstanțe, discursul de ură afectează atât bărbații, cât și femeile. Persoanele cu vârsta cuprinsă între 35-50 de ani sunt cele mai afectate, fiind urmate de cele cu vârsta mai mare de 50 de ani.

În perioadele electorale, dar și în afara acestora, grupurile cele mai afectate de discurs de ură și instigare la discriminare sunt: femeile, politicienii și persoanele LGTBI.

În ultimii trei ani, acest tip de discurs a afectat cel mai des pe Igor Dodon, Maia Sandu și Andrei Năstase. În cadrul campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din 2020, numărul cazurilor de discurs de ură îndreptate împotriva lui Igor Dodon și a Maiei Sandu a fost cel mai mare.

AMPLOAREA DISCURSULUI DE URĂ

Conform rezultatelor celor cinci cicluri de monitorizare, discursul de ură s-a manifestat în/la:

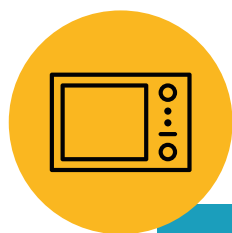
media scrisă și online

1007 cazuri

rețele de socializare

641 cazuri

TV

214 cazuri

evenimente publice

148 cazuri

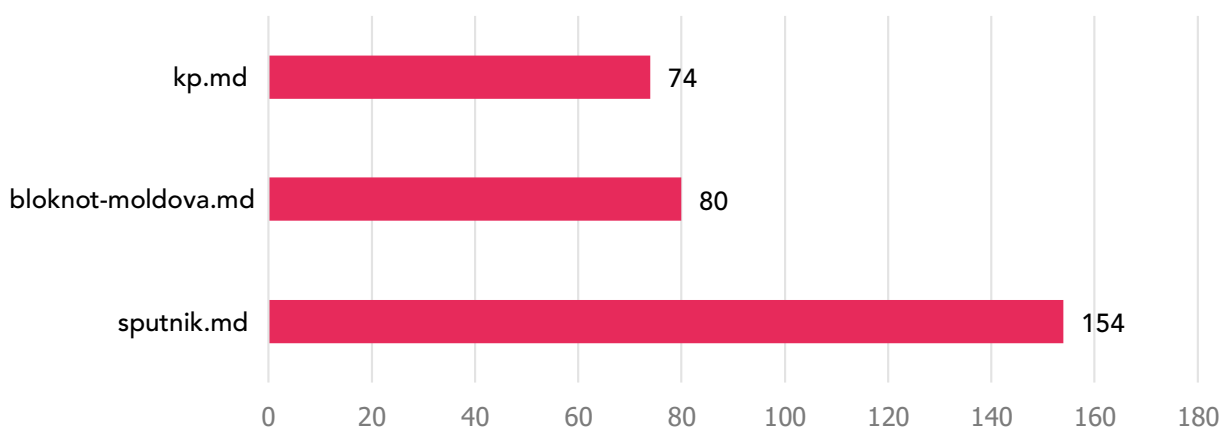
Cazurile de discurs de ură au fost vizualizate de peste 40 mil. ori

Cazurile de discurs de ură identificate în perioada electorală pentru alegerile prezidențiale din 2020 au înregistrat cel mai mare număr de vizualizări: 21 325 981.

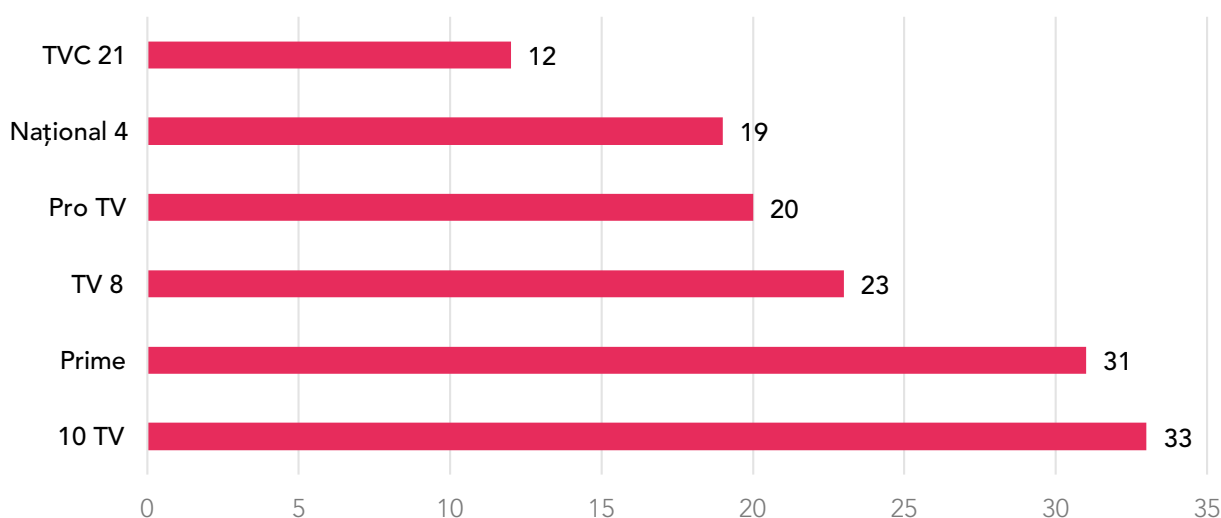
În total, cele 1950 cazuri identificate în perioada 2018-2021 au fost distribuite de 851 692 ori și au fost vizualizate de 48 057 995 ori.

Cel puțin 32% din numărul total de cazuri au fost generate de mass-media, în special cea online.

În perioada 2018-2021, sputnik.md, bloknot-moldova.md și kp.md au generat cele mai multe cazuri de discurs de ură în media online.

Deși mai rar, totuși discursul de ură se manifestă și în cadrul emisiunilor TV. În ultimii trei ani, acest tip de discurs a fost utilizat preponderent de către invitații emisiunilor TV, dar și de către jurnaliști/moderatori în cadrul dezbaterilor televizate, reportajelor sau vox-urilor.

RECOMANDĂRI PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA DISCURSULUI DE URĂ

Din 2018, Promo-LEX a formulat o serie de recomandări către instituțiile și actorii relevanți. Acestea pot fi găsite integral în rapoartele de monitorizare¹.

AJUSTAREA CADRULUI LEGAL

Este important ca Parlamentul Republicii Moldova să definitiveze și să adopte în lectură finală proiectul de lege nr. 301/2016 cu privire la infracțiunile motivate de prejudecată și proiectul de lege nr. 263/2020 pentru modificarea unor acte normative (*Codul electoral*).

DEZVOLTAREA STRATEGIEI NAȚIONALE

Pentru prevenirea și combaterea discursului de ură, Guvernul Republicii Moldova trebuie să elaboreze o strategie comprehensivă care să includă crearea unui mecanism de monitorizare a acestui tip de discurs, cooperarea între autoritățile de aplicare a legii și alte instituții relevante (*de exemplu, Comisia Electorală Centrală, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității*).

CREAREA MECANISMELOR DE MONITORIZARE ȘI COLECTARE A DATELOR DEZĂGREGATE

Instituțiile cu atribuții în domeniul asigurării egalității și prevenirii discriminării și a discursului de ură trebuie să dezvolte mecanisme interne de monitorizare și colectare a datelor dezagregate cu privire la discursul de ură (*de exemplu, Inspectoratul General al Poliției, Consiliul Audiovizualului, Comisia Electorală Centrală etc.*).

DEZVOLTAREA INSTRUMENTELOR INTERNE

Instituțiile cu atribuții în domeniul asigurării egalității și prevenirii discriminării și a discursului de ură trebuie să dezvolte instrumente interne pentru facilitarea procesului de monitorizare a discursului de ură și instigare la discriminare.

Instituțiile media trebuie să dezvolte instrumente interne pentru prevenirea discursului de ură în produsele lor.

ORGANIZAREA INSTRUIRILOR

Instituțiile relevante, inclusiv instituțiile media trebuie să organizeze activități periodice de instruire cu privire la discurs de ură, sexism, rasism, homofobie, formele de manifestare a acestora, criteriile protejate și modalități de sancționare pe baza standardelor internaționale și a celor mai bune practici.

ORGANIZAREA CAMPANIILOR DE INFORMARE

Guvernul Republicii Moldova împreună cu organizațiile societății civile și instituțiile media trebuie să organizeze campanii periodice de informare și sensibilizare cu privire la fenomenul discursului de ură și impactul acestuia asupra societății.

1. Asociația Promo-LEX, Raport "Discursul de ură și instigare la discriminare în spațiul public și în mass-media din Republica Moldova", anul 2018, anul 2019/1, anul 2019/2, anul 2020 și anul 2021.

Asociația Promo-LEX

str. Mitropolit Petru Movilă, 23/13
MD-2004, Chișinău, Republica Moldova

info@promolex.md

asociatia_promolex

@promolex.md

@promolex

Fișa tematică a fost realizată în cadrul proiectului „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de drepturile omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”, implementat cu suportul financiar al Departamentului Justiție și Drepturile Omului al Fundației Soros Moldova și a Programului “Democrație, Transparență și Responsabilitate” susținut financiar de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).
